

АНТОЛОГІЯ ЛЬВІВСЬКОЇ АРХІТЕКТУРНОЇ ШКОЛИ

УДК 711

Г. П. Петришин

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра містобудування

ВИПУСКНИКИ ЛЬВІВСЬКОЇ ШКОЛИ УРБАНІСТИКИ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ КОНТЕКСТІ ХХ СТОЛІТТЯ (до 200-ліття Львівської політехніки)

© Петришин Г. П., 2017

Урбаністична школа Львова, яка сформувалася після Першої світової війни, характеризувалася проєкологічним спрямуванням, запроваджувала регуляційні плани міст та сприяла метрополійному розвитку великих міст. Вишколене у Львівській політехніці гроно відомих урбаністів взяло участь у створенні нового міського ландшафту Польщі після Другої світової війни, а професори перенесли дидактичні традиції до новостворених політехнік у Вроцлаві, Глівіцах, Щецині, Гданську.

Ключові слова: Львівська політехніка, урбаністика, міський ландшафт, післявоєнна відбудова міст, урбаністичні концепції.

Постановка проблеми

Містобудування як науково-практична галузь виокремилася з архітектури та будівництва на зламі XIX–XX століть. Велика інерційність урбаністичних проєктів, часті зміни первісної ідеї у процесі реалізації проєктів, перебудови та доповнення зумовлюють появу великої часової дистанції для належної оцінки проєкту. Не всі урбаністичні проєкти проходять випробовування часом, багато залишається на рівні пошукових, т.зв. візіонерських. Бурхливе ХХ століття та його політичні доктрини змінили фізіономію міського ландшафту Європи, а участь у цьому процесі випускників Львівської політехніки є значною, але малодослідженою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Грунтовне дослідження львівської урбаністичної школи було проведене до святкування 100-ліття містобудівної школи у Львівській політехніці [1]. Важливими для розкриття цієї теми є опубліковані статті та спогади А. Рудницького, Р. Липки, Т. Максимюк та І. Русанової – перших випускників політехніки післявоєнного періоду. Континуїтету традицій Львівської політехніки у сучасній Польщі присвячено численні праці польських авторів після падіння “залізної завіси” [2]. Особливо прискіпливо внесок випускників Львівської політехніки у навчально-організаційній сфері оцінили польські вчені до ювілейних дат – 70-ліття Вроцлавської, Сілезької, Щецинської політехнік, які сформувалися на західних “землях одзисканих” у 1945–46 роках. Разом з тим відбулася оцінка архітектурного та містобудівного доробку випускників Львівської політехніки, а результати представлені у музеях, на інтернатах-ресурсах, матеріалах конференцій, присвячених особливо видатним особистостям чи спеціально організованим виставкам. Українські ж дослідники (Ю. Бірюльов, Ю. Богданова, І. Жук, С. Лінда, О. Нога, Б. Посацький, Б. Черкес) висвітлили діяльність окремих особистостей цієї яскравої плеяди.

Новим знаковим явищем стала виставка, присвячена львівській модерністичній архітектурі та урбаністиці Львова, яка була організована Вроцлавським музеєм архітектури (куратор – Анжей Щерський) - “Lwów 24 czerwca 1937. Miasto, architektura, modernizm” (30.09.2016 – 24.02.2017) в

рамках подій Європейська столиця культури, Вроцлав 2016. Міжвоєнний період – Друга Річ Посполита – приніс нові можливості розвитку, які були успішно використані для будівництва сучасного Львова, міста, яке мало важливу позицію у Центральній-Східній Європі. Але передовсім було створено рами для функціонування складного міського організму та щоденного життя мешканців [3].

Формулювання цілі статті

Визначити напрям досліджень львівської урбаністичної школи та оцінити її внесок у розвиток європейської урбаністики ХХ століття.

Виклад основного матеріалу

У Львівській політехніці перший лекційний курс урбаністики викладав **Ігнатій Дрекслер** (1878–1930), випускник відділу цивільної та водної інженерії інженерного факультету Львівської політехніки 1901 р., від 1904 р. – працівник обмірно-регуляційного відділу технічного департаменту львівського магістрату, згодом його керівник. У 1913–1925 роках читав лекції з урбаністики та споріднених дисциплін на щойно створеній 1913 року у Львівській політехніці і першій на території тодішньої Польщі кафедрі містобудування на факультеті сухопутно-водної інженерії, у 1928–1929 роках – декан інженерного відділу. Ігнатія Дрекслера вважають одним із піонерів урбаністики Польщі [4, 5]. У 1910 р. І. Дрекслер взяв участь у конкурсі на план розширення Кракова за рахунок приєднання приміських поселень. Наступний план “Великого Львова” 1917 р. став взірцем та нормою для вирішень в інших містах. Видав книгу “Великий Львів”, ідеї якої вплинули на подальшу роботу з регуляції міста, а у 1923 р. виконав проект регуляції Львова. У монографії “Великий Львів” було сформульовано концепцію формування львівської агломерації і висловлено гіпотезу, що перспективний розвиток Львова буде визначатися місцем і значенням львівського залізничного вузла у європейській мережі залізниць. Концепція Великого Львова була деталізована у подальших проектах розвитку міста у 1920-х рр. і стала підставою для розширення територіальних меж Львова шляхом прилучення до міста кількох приміських громад у 1930 р. [6]. І. Дрекслер обстоював думку, що процес формування міста слід розглядати з врахуванням географічних, ландшафтних, економічних, політичних та соціально-культурних чинників у їх сукупності [7]. Як згадують його випускники, з лекцій Дрекслера прийшло розуміння щодо важливості виявлення та вдосконалення функціонально-просторової структури міста [8].

Рис. 1. Ігнатій Дрекслер та його основні публікації [1]

У довоєнний період на кафедрі працювали старшими асистентами Людомил Гюркович і Зигмунт Подгурські. У 1930-х роках на кафедрі читав лекції і проводив практичні заняття з містобудування Тадеуш Врубель (1896 – 1974, Вроцлав), який доклав багато зусиль до покращення викладання урбаністичних дисциплін, публікуючи конспекти лекцій та інші методичні матеріали

[9]. У міжвоєнний період архітектурний факультет постійно розвивався і за станом на 1939 р. складався з десяти кафедр, зокрема і кафедри будівництва міст (містобудування). Весняний семестр 1939 р. був останнім у польському періоді історії Львівської політехніки. Набір студентів на архітектурну спеціальність становив 90 осіб [10].

Після передчасної смерті І. Дрекслера у 1930 р. тривала кількарічна вакансія, поки у 1936 р. завідувачем став професор **Станіслав Філіпковскі** (1896–1964), випускник Варшавської політехніки 1923 р. [11].

Станіслав Філіпковскі, відомий урбаніст-функціоналіст, працював у міжвоєнному періоді у Гдині, автор розпланування Радома (1928), Познаня (1931), програми плану забудови Гдині (1935 р.), започаткував у Польщі напрям функціоналізму у плануванні міст. Після львівського періоду (1935–1945), після Другої світової війни у 1945–1946 роках вів лекції у Польській школі архітектури при університеті у Ліверпулі, де отримав посаду професора, згодом став завідувачем кафедри містобудування у Лондонському університеті, замінивши відомого ідеями післявоєнної перебудови Лондона сэра Патріка Аберкромбі, який вийшов на пенсію. Після повернення до Польщі у 1950 р. організував факультет архітектури при Інженерській школі Познаня, а від 1953 р. присвятився науково-дидактичній праці у Політехніці Вроцлавській, де керував кафедрою планування міст та поселень [12].

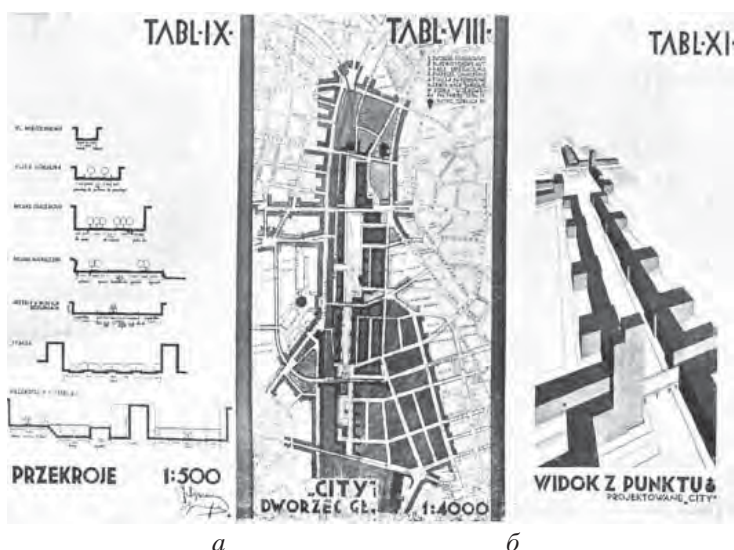

Рис. 2. Професор Станіслав Філіпковскі (1896–1964) [13] (а); архітектори Станіслав Філіпковскі і Ян Греффе (Варшава) (б) Конкурсна праця № 4 на проект регуляції та розбудови м. Познаня; перша нагорода (фрагменти проекту) [14]

Тадеуш Станіслав Врубель (1886–1974) – архітектор, урбаніст, отримав диплом Львівської політехніки у 1912 р. Після демобілізації після Першої світової війни працював асистентом кафедри утилітарного будівництва в alma mater, у 1924–1925 студіював урбаністику у Парижі. Після повернення перейняв лекції проф. Ігнатія Дрекслера. Найвідоміший архітектор-конструктивіст міжвоєнного періоду Львова: у 1928 р. заклав спільно з Леопольдом Марціном Карасінським власне проектне бюро у Львові, де запроєктував численні житлові будинки, кооперативні, громадські, а також вілли. Серед урбаністичних проектів – втілені ідеї міста-саду Е. Говарда: реалізовані Новий Львів, Власна стріха, Професорська колонія тощо. В 1939–1941 роках керував кафедрою будови міст Львівського політехнічного інституту, також був доцентом у 1944–45 рр. Після виселення зі Львова у 1945 р. був організатором та першим деканом архітектурного факультету Вроцлавської політехніки [15]. Після виходу на пенсію зосередився на укладанні підручників “Нариси з урбаністики” (1952) та “Нариси з історії будови міст” (1952), які постали на основі лекційних курсів І. Дрекслера у Львівській політехніці та стали фундаментальними у вищих школах Польщі.

а

б

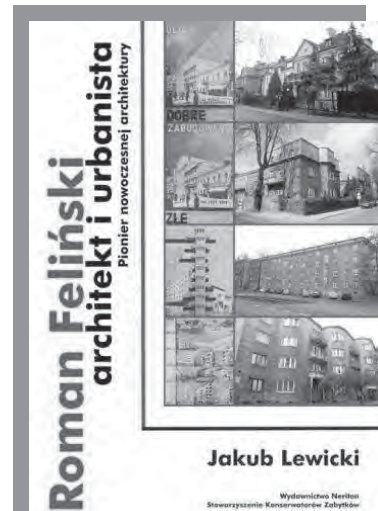
Рис. 3. Професор Тадей Станіслав Врубель [16] (а); Клуб робітників за проектом Л. Карасинського та Т. Врубеля (1933–1934) у Львові, тепер Палац культури імені Гната Хоткевича (б)

Роман Фелінський був дуже продуктивним архітектором та урбаністом-візіонером (1886–1965). Навчався у Львівській політехніці та у Королівській Баварській вищій школі у Мюнхені. Кар’єру розпочав у Львові, де виконав численні плани відбудови та регуляції міст після Першої світової війни. У 1916 року видав перший польський підручник з урбаністики [17]. Протягом 1919–1945 років проживав у Варшаві. Спочатку працював у Міністерстві публічних робіт, де організував і до 1926 року очолював відділ регуляції житлової забудови. У цей період під його керівництвом виконано кільканадцять генпланів міст та окремих районів. Частина із них експонувалась на виставці декоративного мистецтва в Парижі 1925 року і відзначена почесним дипломом. Тут же у Варшаві організував власне проектне бюро. У час війни було втрачено всі архіви Р. Фелінського, зокрема тритомна енциклопедія, присвячена теорії містобудування [18]. Після Другої світової війни працює у нижній Сілезії, передовсім у Вроцлаві над відбудовою міст. Популяризував західноєвропейський досвід, зокрема стосовно нових методів проектування житлових комплексів та дешевого масового будівництва. Першим застосував фотографії місцевостей з літаків для потреб урбаністики [19].

а

б

в

Рис. 4. Архітектор Роман Фелінський [20] (а); план нового міста Гдині (б), Адам Кунцевич під керівництвом Романа Фелінського, 1926 – найкращий взірць модерністичного європейського міста, яке витримало пробу часу і вважається пам’яткою містобудування Польщі [21]; титульна сторінка монографії про Романа Фелінського [22] (в)

Професор **Владислав Чарнецький** (1985– 1983), випускник Львівської політехніки 1923 р., архітектор-урбаніст та науковець-дидактик, професор Університету у Лондоні (1946), пов’язав свою долю із післявоєнною відбудовою Познаня та Вроцлава [23]. Автор проекологічної концепції клиноподібної системи зелених просторів міста Познаня, яка втілилася у сучасній концепції розвитку Познаня у контексті загальнодержавного проекту “Natura 2000” [24]. Завершенням кар’єри стала його 6-томна праця “Планування міст та поселень” – хрестоматія польської урбаністики післявоєнного періоду [25].

Рис. 5. Професор Владислав Чарнецький [26] (а); його підручник (б); система зелених клинів для Познаня [27] (в)

Професор **Зигмунт Ян Новак** (1897–1972) – основоположник польської школи ландшафтної архітектури. Після архітектурних студій у Львові та у Відні у 1936 р організовує бюро регіонального плану забудови Краківського округу, одне з перших у Польщі. Керівник закладу проектування просторів зелені на кафедрі просторового планування Політехніки Краківської від 1956 р. [28]. У 1950 р. видає підручник “Природничі елементи регіонального планування та участь у ньому архітектора”. Разом з іншими публікаціями створив фундамент нової школи – Краківського інституту ландшафтної архітектури. У 1956 р. презентує ідею Юрайських ландшафтних парків у Польщі – це була перша масштабна ідея парків із особливим режимом охорони [29], а поширення такої практики сприяло утворенню екологічної мережі Польщі Natura 2000.

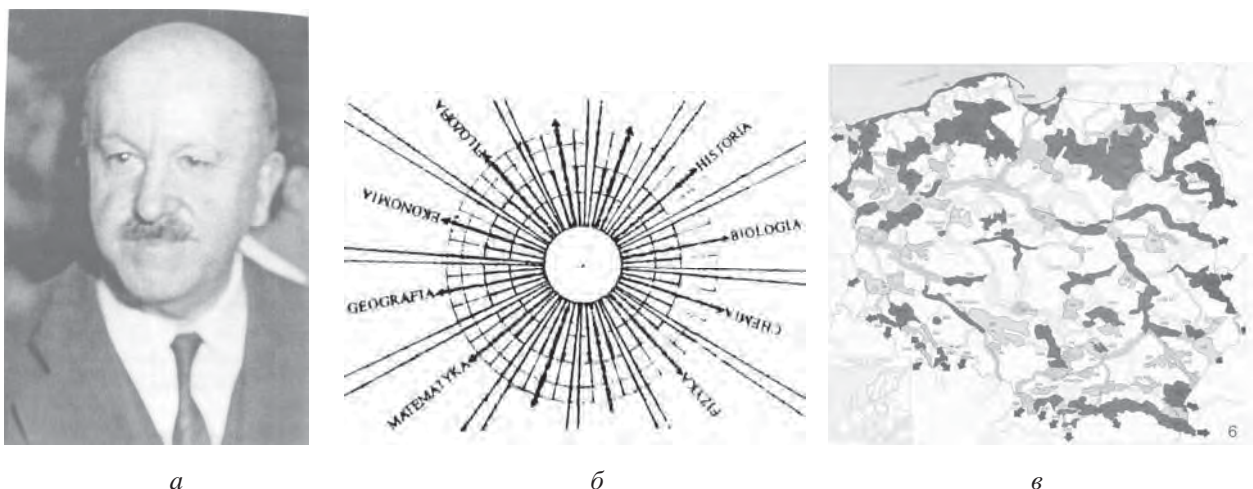

Рис. 6. Професор Зигмунт Ян Новак [30] (а); концепційна схема 3. Новака про місце ландшафтної архітектури серед галузей знань[30] (б); [31] екологічна мережа Польщі Natura 2000 [32] (в)

Професор **Тадеуш Теодорович-Тодоровський** (1907–2001), випускник Львівської політехніки 1931 р., початково асистент на кафедрі архітектури-2 у проф. В. Мінкевича в alma mater, у післявоєнний період був серед творців архітектурної школи Сілезької політехніки у Глівіцах, зокрема автором проектів нових навчальних корпусів, очолив у 1956 р. кафедру планування міст та поселень, є автором житлового району А нового соціалістичного міста Тихи. Серед нерелізованих проектів вирізняється помпезна візія соцреалістичного Вроцлава [33].

a

б

Рис. 7. Професор Тадеуш Теодоровіч-Тодоровський [34] (а); проект облаштування площі Грюндвальської у Вроцлаві, 1952 [35] (б)

Професор **Пйотр Заремба** (1910–1993), інженер, архітектор-урбаніст, спеціаліст з просторового планування, закінчив Львівську політехніку у 1934 р. Перший польський президент міста Щецин (1945–1950), професор, організатор та ректор Політехніки Щецинської, *Doktor honoris causa* Політехніки Познанської. В 1954–1992 роках співпрацював із 45 навчальними закладами і науковими інституціями з 32 країн. Професор Пйотр Заремба охоплював своїми інтересами такі галузі, як урбаністика та просторове планування, планування прибережних територій, теорія та практика розвитку великих агломерацій, екологія урбанізованих та промислових територій, сформулював ідеї урівноваженого розвитку. У Західнопоморському технологічному університеті 7-9.11.2013 відбулася конференція до 20-ї річниці смерті професор “Пйотр Заремба – політик, урбаніст, літописець”, яка супроводжувалася вернісажем “Пйотр Заремба – відомий та невідомий” [36].

a

б

Рис. 8. Професор Пйотр Заремба [37] (а); реалізовані його плани післявоєнної відбудови Щецина [38] (б)

Професор **Стефан дю Шато** (1910–2000), студент Львівської політехніки, архітектор, урбаніст, проєктант просторових структур. Перший проєктний досвід здобув на Торгах Східних у Львові. Після війни продовжив навчання в Інституті урбаністики Паризького університету. У 1953 р. заклав власне архітектурне бюро в Парижі, а від 1967 р. став професором Паризької школи мистецтв (École des Beaux-Arts), де читав лекції із сучасної архітектури, також у Монреалі та багатьох європейських містах [39]. Був одним із професорів Міжнародної школи сакральної архітектури [40]. Його архітектурні та конструкторські ідеї часто були новаторськими. Як винахідник нових просторових структур, почав застосовувати труби (т. зв. *constructions tubulaires*), а також алюміній. Його вирішення характеризуються легкістю, функціональністю, економічністю та естетикою. Проєктував залізничні вокзали та аеропорти, стадіони, басейни, торгові центри, бібліотеки, сакральні споруди [41], зокрема укриття для Чорнобильської АЕС. Лауреат численних державних нагород Франції, Канади, Польщі, гостював у Львові з лекціями для слухачів Міжнародної школи церковної архітектури при Львівській політехніці [42].

а

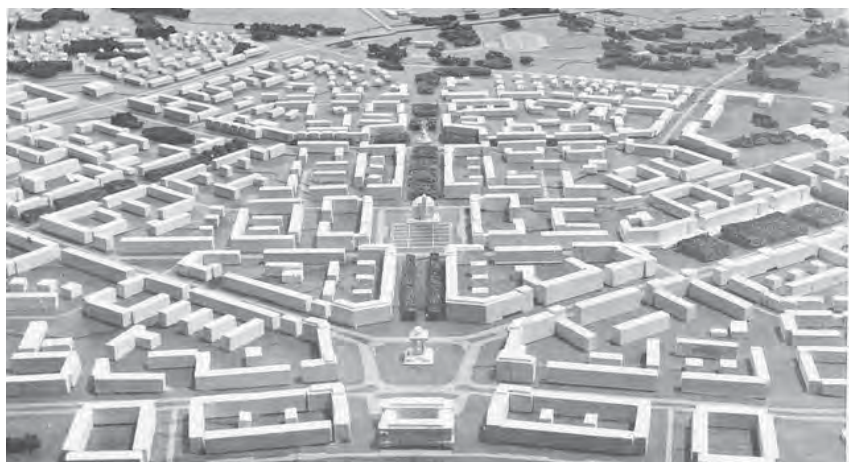
б

Рис. 9. Професор Стефан дю Шато (а); його інженерна реалізація - експозиційний парк у Нансі, Франція, 1996 р. [43] (б)

Професор **Станіслав Юхнович** (нар. 1923 р.), студент Львівської політехніки, розпочав кар'єру при відбудові Старого міста у Гданську. Від 1950 р. у складі авторського колективу працював над планом міста Нова Гута під Краковом, що було наймасштабнішою реалізацією соціалізму, але опертого на ренесансні взірці міста ідеального та ідеї міста-саду [44].

а

б

Рис. 10. Проф. Станіслав Юхнович (а); макет соціалістичного міста Нова Гута [45] (б)

У 1954 р. розпочинає працю на кафедрі урбаністики архітектурного факультету Краківської політехніки. Цікавиться розплануванням міст, особливо середмість, яким присвятив свої дисертації. 8 років провів у Нігерії, де в університеті Зарії організував факультет урбаністики та регіонального планування, був радником уряду та виконав концепційний проект при закладенні нової столиці Нігерії – Абуджи та ще чотирьох міст, працював також експертом ООН. Після повернення до Кракова організував урбаністичні студії для студентів із країн, що розвиваються. Був керівником закладу проектування міст та поселень (1970–1973), віце-директором Інституту урбаністики і просторового планування (1979–1991) та деканом архітектурного факультету Краківської політехніки (1984–1987) [46].

У період після Другої світової війни змінилися кадри, контингент студентів та навчальні цілі, до 1990 р. Львівська політехніка перебувала під впливом соціалістичних доктрин, а випускники-урбаністи працювали на широких просторах СРСР. Формування нового європейського простору після падіння залізної куртини та незалежність України посилює контакти львівських урбаністів із зарубіжними архітектурними школами.

Рис. 11. Конференція у Львівській політехніці 1994 р., професори Т. Теодоровіч-Тодоровські та С. дю Шато (фото Б. Посацького) [47] (а);

відкриття виставки, присвяченої творчості проф. Яна Багенського у Спільці архітекторів Польщі. Організатори – Т. Баруцкі, доц. Петришин Г. П. та доц. Клименюк Т. М., Варшава, 29 березня 1993 р. [48] (б)

Кафедра налагодила наукові контакти з кафедрою містобудування Краківської політехніки, впродовж 1992 р. відбулися дві наукові міжнародні конференції “Урбаністично-архітектурні проблеми міст Галичини”: перша відбулася у червні у Кракові – Яновіцах [49], друга конференція під такою ж назвою відбулася осінню у Львові та Тисовці. Для участі в конференції з кафедри урбаністики Краківської політехніки прибули зав. кафедри проф. С. Юхнович, проф. Б. Барткович, проф. Т. Барткович, доц. К. Куснеж, а також проф. В. Рончка [50].

Польські університети, спираючись на досвід довоєнних випускників Львівської політехніки, запросили низку видатних педагогів-науковців для створення нових напрямів навчання, зокрема архітектури та урбаністики, ландшафтної архітектури та просторового планування, та для підсилення професорського складу. Слід згадати діяльність професорів Інституту архітектури Б. Посацького та М. Габреля (Лодзь), Б. Черкеса (Краків), Ю. Криворучка та Г. Петришин (Щецін), М. Бевза (Люблін) та В. Проскуракова (Кельце) [51].

Висновки

Століття урбаністичної освіти у Львівській політехніці, яке відзначали у 2013 р., дозволило ствердити про європейський контекст профільної освіти, її креативність та запотребування [52].

Викладачам та студентам-архітекторам польської національності, що виїхали зі Львова в 1945–1946 роках, нова комуністична польська влада ПНР доручила організувати архітектурні

факультети у новостворених політехніках на по-німецьких землях – у Вроцлаві, Глівіцах, Гданську, Щеціні, а частково також ж і у Познані та Кракові. Вихованцям Львівської політехніки судилося також стати піонерами відбудови знищених війною міст, очолити проектні інституції та будувати модерністичну урбаністичну школу післявоєнної Польщі.

Бурхливе ХХ століття та час формування львівської урбаністичної школи збігаються з великими переминами у політичному устрої Європи. До 1939 р. у Львівській політехніці існувала суворі квота для абітурієнтів не польського походження (до 20 %). Тому Львівська школа стала фундаментом польської урбаністичної школи на рівні із краківською та варшавською, а після Другої світової війни власне її випускники відіграли провідну роль у формуванні нових кадрів та нового архітектурного обличчя післявоєнної Польщі.

1. Петришин Г. П. До століття містобудівної освіти у Львівській політехніці / Г. П. Петришин., Б. С. Посацький, Ю. І. Криворучко, І. В. Русанова, Т. М. Максимюк, С. В. Ганець, Я. О. Онуфрив; за заг. ред. Г. П. Петришин. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 2. *Politechnika Lwowska Macierz Polskich Politechnik. Materiały konferencji naukowej.* – Wrocław, 25–26 września 1995 r. – С. 26. 3. *Lwów: Miasto, architektura, modernizm. red. Bohdan Czerkies, Andrzej Szczerski.* – Wrocław 2016. 4. Бірюльов Ю. О. Дрекслер Ігнатій-Тадей / Ю. О. Бірюльов // *Енциклопедія сучасної України.* – К: Національна академія наук України, Наукове товариство імені Шевченка, 2008. – Т. 8. – С. 394. 5. *Łoza S. Architekci i budowniczowie w Polsce.* – Warszawa : *Budownictwo i Architektura*, 1954. – S. 6. 6. *Ignacy Drexler. Wielki Lwów. Le Grand Leopold.* – Lwów: *Nakładem Gminy miasta Lwowa*, 1920. 7. Петришин Г.П. До століття містобудівної освіти у Львівській політехніці... 8. *Czarnecki W. Wspomnienia architekta, t. 2, 1931– 1939.– Poznań 2006.* – S. 9–10. 9. *Program Politechniki Lwowskiej na rok akademicki 1934/35. LXII. we Lwowie. Nakładem Politechniki Lwowskiej, 1934.* – С. 38. 10. *Politechnika Lwowska Macierz Polskich Politechnik. Materiały konferencji naukowej.* – Wrocław, 25 – 26 września 1995 r. – С. 26. 11. *Politechnika Lwowska. 1844 – 1945.* – Wrocław, *Wydawnictwo Politechniki Wrocławskiej*, 1993. – С. 157. 12. *Pamięc miasta. Architektura Warszawy i jej projektanci.* – source: http://www.pamiecmiasta.pl/pokaz_arch.php?id=475&preview=1. 13. *Ibidem.* 14. *Paprocki A. Konkurs na project regulacji i zabudowy m. Poznania. Na marginesie konkursu.* http://bcpw.bg.pw.edu.pl/Content/1355/01arbud32_nr_1.pdf6, – С. 1–8. 15. *70-lecie Politechniki Wrocławskiej. Politechnika po wojnie. Wybitnie zasłużeni.* – source: <http://70-lecie.pwr.edu.pl/historia/wybitnie-zasluzeni>. 16. *Ibidem.* 17. *Feliński R. Budowa miast z ilustracjami i planami miast.* – Warszawa, 1916. 18. source: https://uk.wikipedia.org/wiki/Роман_Фелінський. 19. *Lewicki J. Roman Feliński – architekt i urbanista, pionier nowoczesnej architektury.* – Warszawa: *Neriton*, 2007. 20. https://uk.wikipedia.org/wiki/Роман_Фелінський. 21. *Gdynia: urodziny ikony polskiego modernizmu.* source: <http://urbnews.pl/gdynia-urodziny-ikony-polskiego-modernizmu>. 22. *Lewicki J. Roman Feliński* 23. http://poznan.wikia.com/wiki/W%C5%82adys%C5%82aw_Czarnecki. 24. *Mapa ochrony przyrody na terenie województwa wielkopolskiego Natura 2000, skala 1:270 000.* – Poznań, Warszawa: 2010. 25. *Czarnecki W. Planowanie miast i osiedli. Czesc I-V. Skrypty dla szkół wyższych.* – Poznan, PWN, 1957. 26. http://poznan.wikia.com/wiki/W%C5%82adys%C5%82aw_Czarnecki. 27. https://pl.wikipedia.org/wiki/Kliny_zieleni_w_Poznaniu. 28. *Izba Architektów Polskich SARP. In Memoriam. Pamięci Architektów Polskich.* source: http://www.inmemoriam.architektsarp.pl/pokaz/zygmunt_jan_novak_5456. 29. *Międzynarodowy Kongres Polskich Architektów Krajobrazu “Sztuka Ochrony i Kształtowania Środowiska” Zawód – Teoria – Nauczanie. Kraków, 20–22 września 2007 r.:* <http://www.la-congress.pk.edu.pl/rejestra.htm>. 30. *Luczynska-Bruzda M., Bruzda J. Zygmunt Novak (1897–1972) założyciel krakowskiej szkoły architektury krajobrazu.* –С. 94–105. 31. *Novak Z. Przyrodnicze elementy planowania planowania regionalnego i udział w nim architekta.* – Krakow: *Bratnia Pomoc Akademicka AGH*, 1950. 32. <http://www.ecologicalnetworks.eu/html/maps/EcologicalNetworkMaps.php>. 33. *Gliwice na ich drodze.* source: <http://www.muzeum.gliwice.pl/gliwice-na-ich-drozdzie-tadeusz-teodorowicz-todorowski-oraz-julian-duchowicz-i-zygmunt-majerski>. 34. *Там само.* 35. <http://dolny-slask.org.pl/6163402,foto.html>. 36. <http://www.zut.edu.pl>. 37. *Dlaczego jesteśmy tu gdzie jesteśmy.* <http://szczecin.wyborcza.pl/szczecin/1,150424,19180190,kopalnia-szczecin-dlaczego-jestesmy-tu-gdzie-jestesmy-esej.html>.

38. <http://szczecin.wyborcza.pl/szczecin/1,34959,18424971,to-jednak-naprawde-piekne-miasto-nie-wierzycie-zobaczcie-ten.html>. 39. Stephane_du_Chateau. source: https://pl.wikipedia.org/wiki/Stephane_du_Chateau. 40. Петришин Г. П. До століття містобудівної освіти у Львівській політехніці ... 41 Stephane_du_Chateau, source: <https://pl.wikipedia.org/wiki/>. 42. Ibidem. 42 Стефан дю Шато – випускник Львівської політехніки / Г. Петришин, Ю. Криворучко // Львів. політехнік. – 1994 – 3 трав. (число 13). – С. 10–11. 43. <http://www.beaudouin-architectes.fr/1996/01/parc-des-expositions-de-nancy>. 44. О Nowej Hucie to piosenka – Nowa Huta jako miasto idealne. source: http://archirama.muratorplus.pl/architektura/nowa-huta-miasto-idealne-o-nowej-hucie-piosenka,67_1124.html. 45. http://www.pk.edu.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1157:prof-stanislaw-juchnowicz&catid=12&Itemid=455&lang=pl. 46. Adamczewska-Wejchert H., Wejchert K. Jak powstało miasto. Tychy: Wydawnictwo Pergamon s.c., 1995. – Т. I. – С. 73. 47. Петришин Г. П. До століття містобудівної освіти у Львівській політехніці. 48. Архітектор Іван Багенський на перехресті українсько-польських зв'язків / Г. Петришин, Т. Клименюк // Львів. політехнік. – 1994. – 7 лют. (число 1). – С. 9. 49. Polsko-ukrainska konferencja naukowa “Urbanistyczno-architektoniczne problem miast Galicji. 11 – 17.06. 1992. Krakow-Japowice. Program. 50. Урбаністично-архітектурні проблеми міст Галичини (2-га Українсько-польська наукова конференція). 14 – 18.10.1992. Львів – Тисовець: ЛПП. 51. Інститут архітектури Національного університету “Львівська політехніка” / укл.: Б. С. Черкес, В. І. Проскураков, Г. П. Петришин, С. І. Топилко, О. Ю. Лисенко, В. Ю. Штець. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. –С. 118–139. 52. Креативний урбанізм: до століття містобудівної освіти у Львівській політехніці: наукова монографія / наук. ред. Черкес Б. С., Петришин Г. П. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014.

H. Petryshyn

Lviv Polytechnic National University,
Department of City Planning

THE GRADUATES OF LVIV URBAN SCHOOL IN THE EUROPEAN CONTEXT OF 20TH-CENTURY

© Petryshyn H., 2017

Urban school of Lviv, formed after World War I, was ecologically oriented. Also it introduced regulatory plans of cities and contributed to the metropolis development of large cities. The group of known urbanists, trained at Lviv Polytechnic, took part in creating a new urban landscape of Poland after World War II. And the professors of Lviv Polytechnic took its didactic traditions to newly appeared Polytechnics in Wroclaw, Gliwice, Szczecin and Gdansk. The students of Lviv Polytechnic were also destined to become the pioneers of destroyed post-war cities reconstruction, to lead the project institutions and to establish the modernistic urban school of postwar Poland.

In Lviv Polytechnic the first lecture courses of Urban Studies were taught by Ignacy Drexler (1878–1930) at the newly created, in 1913, Department of Urban Planning. It was the first suchlike department of that time at the territory of Poland. His graduates mention that the understanding of both: the functional and spatial city structure identifying and improving importance came during the Drexler's lectures.

The article deals with the organizational, architectural and urban activities of the following notable figures and the evaluation of their creative heritage:

– professor Stanisław Filipkowski (1896–1964), head of the urban planning department at Lviv Polytechnic in 1936–39 gg. started the urban planning functionalistic direction in Poland. After the Second World War he was the Chair of the urban planning department at the University of London, replacing Sir Patrick Abercrombie who was known by his ideas of London's postwar reorganization. After his return to Poland in 1950 he organized the Faculty of Architecture at the School of Engineering in Poznań.

– Professor Tadeusz Stanisław Wróbel (1886–1974), the graduate of the Lviv Polytechnic in 1912, the graduate of the Paris urban school in 1925, the most famous architect-constructivist of interwar Lviv, the head of the urban planning department at Lviv Polytechnic in 1939–1941. After the eviction from the Lviv city in 1945 he was the first dean of the Faculty of Architecture at Wrocław University.

– Roman Feliński, visionary urbanist, (1886–1965). He studied at the Lviv Polytechnic and at the Royal Bavarian high school in Munich. He started his career in Lviv, where he carried out numerous reconstruction plans and regulation of the cities after World War I and participated in the development of the Lviv city. In 1916 he published the first Polish urban planning textbook. After World War II he was working in Lower Silesia, primarily in Wrocław on the cities rebuilding.

– Professor Zygmunt Jan Novák (1897–1972) – after the architectural studios in Lviv and in Vienna created the foundation of a new school – the Institute of Landscape Architecture at the Cracow University of Technology.

– Professor Władysław Czarnecki (1885–1983), a graduate of Lviv Polytechnic in 1923, the architect-urbanist and scholar-didactic, the professor of the University of London (1946), linked his fate with postwar reconstruction of Poznań and Wrocław. The author of the ecological urban development concepts

– Professor Tadeusz Teodorowicz- Todorowki (1907–2001), a graduate of the Lviv Polytechnic in 1931, after World War I, was among the founders of architectural school at the Silesian University in Gliwice, in 1956 he headed the department of urban and settlements planning.

– Professor Piotr Zaremba (1910–1993), engineer, architect-urbanist, specialist of spatial planning graduated Lviv Polytechnic in 1934. The first Polish president of Szczecin city (1945–1950), professor, organizer and rector of the Szczecin Polytechnic.

– Professor Stéphane du Château (1908–1999), a student at Lviv Polytechnic, architect, urbanist, spatial structures designer. In 1967 became a professor at the Paris École des Beaux-Arts, where he lectured on modern architecture. His architectural and design ideas were often innovative. He was a winner of numerous state awards of France, Canada, Poland.

– Professor Stanisław Juchnowicz (b. 1923), a student of Lviv Polytechnic, started his career with the reconstruction of the Gdansk Old Town. From 1950 worked in the collective of authors on the large-scale implementation of Nova Huta in Kraków, based on the renaissance ideal city models and ideas of the garden city. He was vice director of the Institute of the Urban and Spatial Planning (1979–1991) and dean of the Faculty of Architecture at the Kraków University of Technology (1984–1987). He was the initiator of the creative relations restore with Lviv Polytechnic.

Key words: Lviv Polytechnic, urban planning, urban landscape, post-war reconstruction of cities, urban concepts.